

Nieuwsbrief

Inhoud

Redactioneel Meerdere wegen	pag 1
Impuls voor afzet bio aardappel	pag 1
Demoveld met 17 rassen	pag 2
Voldoende stikstof belangrijk voor opbrengst	pag 4
Creatief met aardappelen	pag 4
Agenda	pag 5

Redactioneel Meerdere wegen

Het project BioImpuls is begonnen met het stimuleren van de veredeling, op zoek naar een betrouwbare biologische aardappel die bestand is tegen ziekten & plagen. Dit spitst zich toe op de beruchte schimmelziekte Phytophthora dat zowel de opbrengst als de kwaliteit van het product onderuit haalt. Inmiddels zijn enkele resistente cultivars in vermeerdering en productie. Naast deze nieuwkomers zijn ook de standaard rassen beproefd in de demovelden. De velden zijn op verschillende plaatsen en tijdstippen geoogst en beoordeeld op kwaliteit (owg). Behalve proeven in het veld worden aardappelen ook geproefd met de mond. Zijn er meer mogelijkheden om de markt met speciale kleuren en vormen te veroveren? De BioImpuls bijeenkomst "creatief met aardappelen" gaf een voorproef. Een aardappelbewaarloods werd omgebouwd tot restaurant en kok Olivier van der Staal bereidde verschillende aardappelvarianten. In deze eerste Nieuwsbrief leest u over de activiteiten en vorderingen van BioImpuls.

Impuls voor afzet bio aardappel

In verhouding tot biologische groenten zoals peen & uien blijft de afzet van bio aardappelen achter. Wat is hiervan de oorzaak en hoe kunnen telers en afzetpartijen dit beter organiseren. Hiermee gaf Cees van Beek, biologisch ondernemer in Zuidwest Nederland de aftrap van de bijeenkomst die op initiatief van akkerbouwers in Zuid-West Nederland is georganiseerd vanuit BioImpuls.

De kwaliteit van de biologische aardappel in het schap kan veel beter. De kwaliteit die ik aflever is een andere dan die ik soms in de winkel zie, aldus Van Beek. Naast de schilkwaliteit, laat soms ook de sortering te wensen over. Maar de telers steken ook de hand in eigen boezem. Als telers kunnen we niet streng genoeg zijn bij sorteren en afleveren van het product is een conclusie. In de vervolgketen gaat er nog veel mis. Als biologische aardappeltelers zullen we zelf een standaard voor kwaliteit en sortering moeten gaan zetten. Hierbij hoeven we niet altijd de gangbare standaard te volgen, was een sug-

gestie uit een werkgroep. Verder lijkt de afzet te worden beperkt omdat de afzet van bio aardappels wordt verzorgd door handelspartijen die biologisch en gangbaar naast elkaar voeren. De telers denken dat er extra afzet van biologische aardappelen mogelijk is, op basis van 'eigen' biologische productspecificaties en presentatie. Ze zijn in gesprek met een handelspecialist voor biologische groenten en fruit om het idee handen en voeten te geven.

Demoveld met 17 rassen

Biologische telers zijn steeds op zoek naar nieuwe rassen die nog beter voldoen aan de biologische teeltomstandigheden of de specifieke omstandigheden op het eigen bedrijf. In het kader van BioImpuls kennisuitwisseling is er een demonstratie proef uitgevoerd met 17, deels nieuwe, aardappelrassen. Op basis van onderstaande gegevens zijn geen harde conclusies te trekken. Het betreft metingen uit demonstraties.

Eigenschappen & kenmerken

Vroeg	Biogold (standaard), Campina, Vitabella, Obama
Midden-vroeg	Musica (standaard), Bionica, Red Sun, Toluca, Athlete, 614-2, Ballerina, El Mundo
Laat	Spirit (standaard), Sarmo Mira, Allians, YP03-3

De eigenschap die bij de biologische aardappeltelers het hoogst op het lijstje staat is resistentie tegen *Phytophthora infestans*. De afgelopen jaren is het meegevallen met deze ziekte, maar het rampjaar van 2007 ligt bij veel telers nog vers in het geheugen. Vroege rassen kunnen in *Phytophthora* jaren soms nog de dans ontsnappen. Zij kunnen dan al een voldoende opbrengst met een voldoende kwaliteit hebben geproduceerd op het moment van aantasting. Vroegheid is daarom ook een belangrijke eigenschap. Vroegheid en resistentie gaan helaas niet vaak samen. In de veredeling wordt daar wel naar gezocht. In het Bio-impuls veredelingsprogramma wordt hier speciale aandacht aan gegeven. Naast *Phytophthora* resistentie en vroegheid zijn alle eigenschappen die te maken hebben met kwaliteit van belang. Daarin verschillen de eisen aan de biologische rassen niet van de gangbare rassen. En, een biologisch ras moet ook nog een goede smaak hebben.

Rassen ingedeeld naar vroegheidsklasse

Overzicht van de gebruikte rassen met enkele kenmerken

ras/nummer	vroegheid	schil-kleur	vleeskleur	OWG	kook-type	geschikt voor friet?	Phyt-resistentie loof
YP03-3	5,7	LG*	LG*	380	B**	J	9
SA 00-011-4	6,5	G	G	360	AB	N	8,5
Campina	8,5	G	G	340	A	N	4,5
Biogold	8,1	G	LG	403	BC	?	5,9
Spirit	5,1	G	LG	385	B	?	6
Vitabella	7,6	G	LG	373	A	?	8,2
El Mundo	6,1	G	LG	329	B	N	7,3
Bionica	7,8	LG	W	371	AB	J	9,3
Musica	7	G	G	357	AAB	N	3,6
614-2	6	DG	DG	360	BBC	J	9,4
Obama	vroeg	G	G	320	AB	N	3,5
Red Sun	midden-vroeg	R	G	335	AB	N	5
Toluca	7	G	G	380	B	N	9
Athlete	7	G	G	385	A	N	9
Sarmo Mira	5	LR	W	370	A	J	R
Ballerina	7	G	G	?	AB	N	5
Allians	5	G	DG	355	A	N	V

*LG = Licht Geel, G = Geel, R=rood ** A = vast, B = vrij vast, C = licht kruimig, D = kruimig

Oogst en resultaten

Op het demoveld locatie Kraggenburg is een tussenooft geweest van 4 planten per ras (m.u.v. 614-2 en Sarpo Mira) op 23 juni (70 dagen na planten). De rassen die gevoelig waren voor Phytophthora werden half juli aangetast en zijn geoogst op 20 juli. De resistente rassen zijn eind juli gebrand. Deze rassen zijn 17 augustus geroid. Bij de eindooft zijn 20 planten per ras geroid.

De opbrengsten in deze demoproef zijn voor biologische omstandigheden aan de hoge kant. Maar er was wel een grote range in opbrengst tussen de rassen. Sarpo Mira gaf de laagste opbrengst van 30 ton/ha. De knollen waren niet mooi van vorm. Ze vertoonden, als enige ras, (neiging tot) doornas en lakschurft (*Rhizoctonia solani*).

YP03-3 gaf de hoogste opbrengst. Bij de tussenooft haalden alleen Vitabella, Red Sun en Biogold de norm onder water gewicht (OWG) voor tafelaardappelen (325). Bij de eindooft haalden de meeste rassen deze norm wel, met uitzondering van El Mundo, Campina en Allians waarvan het OWG zelfs onder de 300 bleef. Bij de rassen Musica en Obama bleef het OWG net onder de norm voor tafelaardappelen.

Alleen Biogold en Athlete hadden een OWG gewicht dat voor friet (norm 360) gewenst is. De rassen Athlete, Campina, Ballerina, Allians en Vitabella hadden een mooie sortering .

Meer dan 85% (op basis van gewicht) van de opbrengst had de sortering 35-55. De rassen 614-2 en Yp03-3 hadden relatief veel grote knollen (>55). Op gewichtsbasis bestond bij deze rassen meer dan 65% van de opbrengst uit klasse 55op. De rassen Musica en Athlete hadden relatief veel kleine knollen. In figuur 2 is het aantal knollen per plant (tal) en de sortering daarvan weergegeven. Rassen met een hoog tal (meer dan 13 knollen per plant) waren Spirit, Biogold, Musica, Athlete, Ballerine, SA00-001-4 en Allians. Dit zat hem wel vooral in de kleine knollen (< 35).

Aanwinsten?

Op basis van deze demoproef kunnen we in het vroege segment Vitabella aanbevelen als ras naast Biogold. Het heeft een vrij goede Phytophthora resistentie en een goed OWG. In de middenvroeg rassen lijken de nieuwkomers Athlete en SA00-001-4 een aanwinst. Ze zijn beide resistent, hebben een goede opbrengst en voldoende hoog OWG. Athlete heeft van deze twee de mooiste sortering (meeste opbrengst in klasse 35-55). YP03-3 is een goede kandidaat in het late segment. Dit ras heeft een goede resistentie, een hoge opbrengst en een voldoende OWG. Het ras wordt wel snel grof en zou dus eerder geoogst kunnen worden.

	Ras	Opbrengst ton/ha		OWG	
		tussenooft	eindooft	tussenooft	eindooft
Vroeg	Biogold	28,6	42,4	330	364
	Campina	19,6	46,5	308	284
	Vitabella	17,8	33,4	330	337
	Obama	27,5	44,1	293	315
Middenvroeg	Musica	12,2	44,1	298	313
	Bionica	20,5	31,3	306	356
	Red Sun	16,4	37,7	335	346
	Toluca	13,9	40,8	305	347
	Athlete	14,9	44,7	276	367
	614-2		46,8		343
	Ballerina	26,2	48,3	264	313
	El Mundo	13,8	51,2	288	246
	SA 00-011-4	12,3	48,4	257	333
	Laat	Spirit	15	41,5	266
Sarpo Mira			30,2		355
Allians		11,2	49,7	257	285
YP03-3		18,9	55,9	262	342

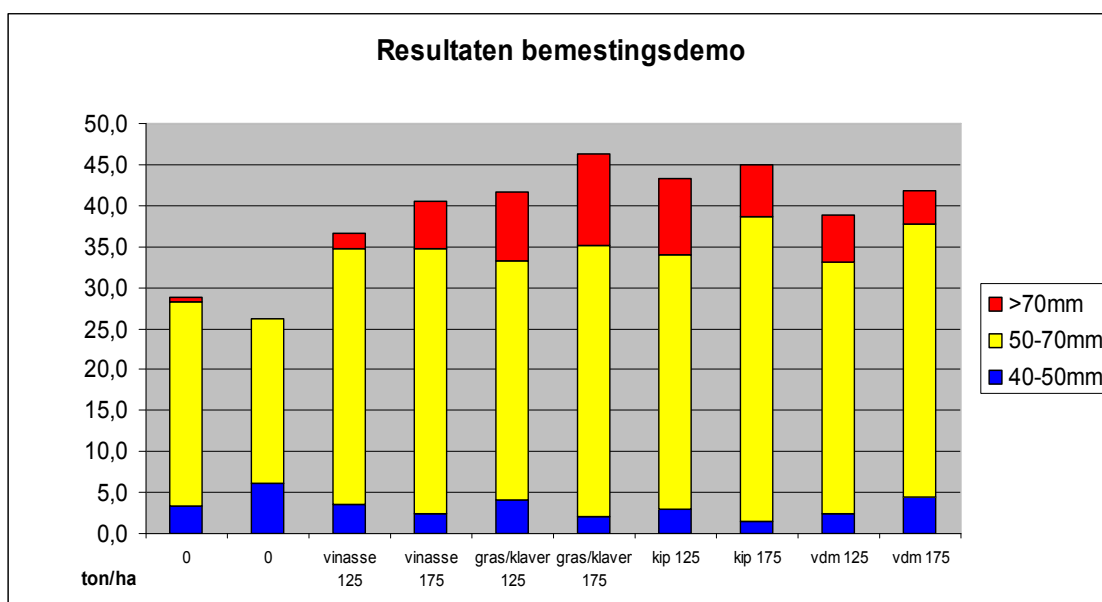

Voldoende stikstof belangrijk voor opbrengst

Onderzoek door PPO in de afgelopen jaren heeft aangetoond dat een grote potermaat en voldoende stikstof in het begin van het groeiseizoen belangrijke aspecten zijn bij een vroege oogst van biologische aardappelen. Dat is vooral aan de orde in seizoenen dat Phytophthora vroeg toeslaat. Op het demoveld in het Zuidwesten in 2011 hebben we verschillende meststoffen uitgepro-

beerd, bij 2 stikstofniveaus. De resultaten staan in de grafiek. De verschillen tussen de meststoffen zijn indicatief, het betreft geen proef maar een demoveld in enkelvoud. Wat we zagen:

- Meer stikstof gaf hogere opbrengst
- Gras/klaver als maaimeststof heeft goed gewerkt

Creatief met aardappelen

De Nederlandse markt voor tafelaardappelen, gangbaar en biologisch, wordt gedomineerd door geelvezige rassen, meestal met gele schil, soms een rode. Toch is de variatie in aardappelen veel groter. De aardappel kent een grote variatie in kleur, vorm en smaak. Rood- en paarsvezige aardappelen, rond, ovaal en langwerpig. Op de BioVak kregen de gekleurde aardappelen in de stand van DLV Plant veel belangstelling, zowel van telers als van afnemers. In landen als Duitsland, Engeland, Frankrijk en de Verenigde Staten zijn 'coloured potatoes' wel op de markt, en bezig aan een opmars? De paarse aardappelen hebben een hoog gehalte aan anti-oxidanten en worden en worden daarom gepresenteerd als nog gezonder dan

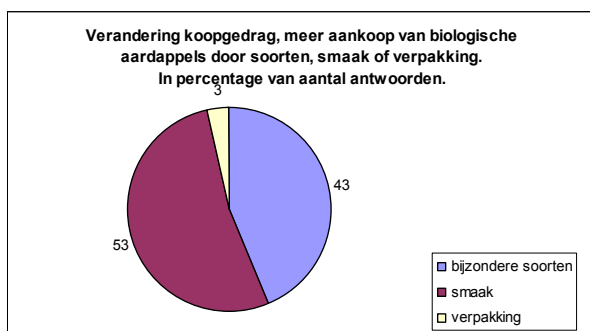
de geelvezige variant. Op een demoveld van het project BioImpuls hebben we vorig jaar een vijftiental bijzondere rassen geteeld en getoond tijdens de open dag voor biologische bedrijven in juni afgelopen jaar. De bijzondere piepers kregen ook hier warme belangstelling van de bezoekers, vooral burgers/consumenten. Op de vraag wat de afzet van biologische aardappelen zou kunnen stimuleren kwamen vooral smaak en bijzondere soorten naar voren. De combinatie van beide lijkt daarmee extra interessant. De aanwezigheid van de bijzondere aardappelen op dit veld zal de antwoorden ongetwijfeld beïnvloed hebben, maar toch lijkt hier een mogelijkheid te liggen voor een interessante niche voor de biologische aardappeltelers. In BioImpuls gaan we er mee aan de slag.

BioImpuls
veredeling

BioImpuls
kennisuitwisseling

Uit een enquête onder bezoekers van de open dag noemen de meesten "smaak" als aankoopmotief van biologische aardappelen. Maar ook bijzondere soorten worden gewaardeerd.

Agenda

27 juni 2012 Akkerbouw Velddag & Biologische Velddag
(10 tot 17 uur) Broekmahoeve Lelystad

Aan deze uitgave werkten mee: Harm Brinks, Marjolein Tiemens en Leen Janmaat

www.bioimpuls.nl

BioImpuls is een door het Ministerie van EL&I betaald project met als doel het versterken van de biologische aardappelketen in Nederland, naast veredeling zijn teelt en afzet belangrijke aspecten voor succes.

Contactadres

DLV Plant
Harm Brinks
Postbus 7001
6700 CA Wageningen
h.brinks@dlvplant.nl